

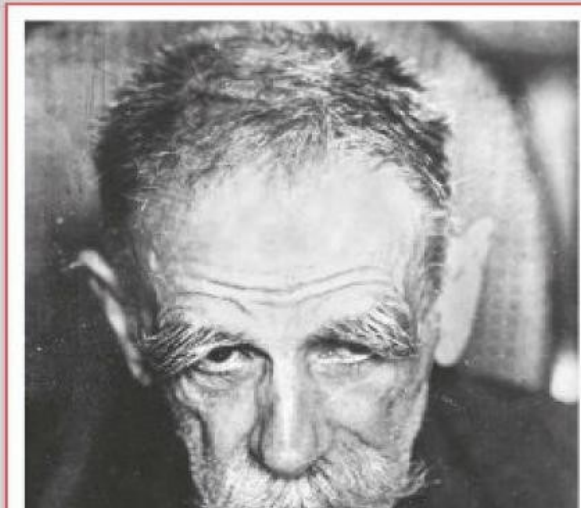
Η εικόνα και το βίντεο ως εκπαιδευτικά εργαλεία

Γιάννης Πούλιος, Δάσκαλος,
Σύμβουλος Εκπαίδευσης Δασκάλων

Ημερίδα
29/1/2026

«Εικόνας μεταχειρίζου, ω διδάσκαλε!»

ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ
ΚΑΙ ΤΟ ΡΟΛΟ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

1915

«...την ωχράν μόνο από της καθέδρας βοήθειαν του ξηρού ή νυσταλέου διδασκάλου, από φυλλάδας νωθράς την σκέψιν και νωθροτέρας την γλώσσαν, λογιωτατιστί και παπαγαλιστί»

Γιατί εικόνα και βίντεο στο σχολείο;

- Ζούμε σε έναν κόσμο γεμάτο εικόνες
- Η εικόνα και το βίντεο είναι πολύ δυναμικά μέσα επικοινωνίας
- Δίνουν τη δυνατότητα για ενεργητικό τρόπο μάθησης
- Αναπτύσσουν και καλλιεργούν τη σκέψη
- Αναπτύσσουν την ικανότητα επίλυσης προβλημάτων
- Μπορούν να αξιοποιηθούν σε όλες τις ηλικιακές ομάδες

Κυρίως γιατί;

- Τα παιδιά είναι ήδη εκεί!!
- Δεν πρέπει να ξεχνάμε:

ΟΡΑΣΗ = ΦΥΣΙΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ

ΑΝΤΙΛΗΨΗ = ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Η όρασή μας έχει ελαττώματα...

- Κοιτάμε βιαστικά
- Κοιτάμε μέσα σε στενά όρια, κατηγοριοποιώντας αμέσως
- Κοιτάμε το σύνολο
- Η ματιά μας περιφέρεται από το ένα σημείο στο άλλο με τυχαία σειρά

Για να κατανοήσουμε μια εικόνα ή
ένα βίντεο...

...χρειαζόμαστε

ΧΡΟΝΟ!!

Ποιοι είναι οι τρεις άξονες της οπτικοακουστικής παιδείας;

- Η ικανότητα πρόσβασης
- Η ικανότητα ερμηνείας και αποκωδικοποίησης
- Η ικανότητα δημιουργίας

Τι έχει, λοιπόν, σημασία ως προς το παιδαγωγικό πλαίσιο;

- να δημιουργήσουμε ένα βιωματικό περιβάλλον μάθησης
- να είναι οι δράσεις μας μαθητοκεντρικές
- να μη σχολιοποιήσουμε τις δράσεις με στοιχεία αξιολόγησης
- να συνειδητοποιήσουμε ότι στον κόσμο των μίντια εμείς είμαστε μετανάστες και οι μαθητές μας γηγενείς
- αυτό επανακαθορίζει τον ρόλο μας... δεν είμαστε αυθεντίες, αλλά εμπυχωτές και «μαέστροι»

Τι έχει, λοιπόν, σημασία;

- να συνδέσουμε τις δράσεις με την επικαιρότητα και τις πραγματικές ανάγκες των μαθητών μας
- να μην αντιμετωπίζουμε την ενασχόλησή μας με την εικόνα και τα ΜΜΕ ως «φάρμακο» σε μια ασθένεια, άρα να μην δαιμονοποιούμε τα Μέσα, καθώς είναι κομμάτι της σύγχρονης ζωής και σκοπός μας είναι να βοηθήσουμε τους μαθητές μας να τα αξιοποιούν δημιουργικά και να κρίνουν τα μηνύματα και το περιεχόμενό τους

Τι έχει, λοιπόν, σημασία;

- να αντιληφθούμε ότι ο αλφαριθμητισμός των μαθητών μας πρέπει να πατάει και στις δύο «βάρκες» της οπτικοακουστικής, δηλαδή την αποκωδικοποίηση οπτικοακουστικών προϊόντων αλλά και τη δημιουργία τέτοιων προϊόντων

Προβλήματα

Η στάση των γονέων

Η σχολική πραγματικότητα (όταν ο κινηματογράφος πήγε στο σχολείο και γύρισε με κλάματα...)

Η στάση μερίδας εκπαιδευτικών

Η παιδαγωγική αξιοποίηση έτοιμων οπτικοακουστικών προϊόντων

Οι μαθητές δεν αγαπούν την α φάση (εξοικείωση με τη γλώσσα της εικόνας και του βίντεο, τους κώδικες των Μέσων και τη «γραμματική» τους)

Οι κανόνες...

Τι ήθελε να πει ο ποιητής

Η εμμονή στις «καλές» οπτικοακουστικές δημιουργίες

Γιατί αγαπούν τα παιδιά τη δημιουργία οπτικοακουστικού περιεχομένου στο σχολείο

- Μέσο έκφρασης
- Δημιουργικότητα
- Αποκλίνουσα σκέψη
- Το δικαίωμα στο λάθος...
- Ο ρόλος του εκπαιδευτικού
- Η αξιολόγηση...

Η εικόνα είναι πανίσχυρη...
...αξίζει να την αξιοποιήσουμε...

Support for people with eating disorders.

 anorexi bulimi kontakt

S I L E N C E   H U R T S .   C A L L   7 0 7 2 0 0 0 7 7 .

APAV
National
Victim Support

SEATBELTS KEEP PEOPLE TOGETHER.

DON'T
TREAT OTHERS
THE WAY YOU
DON'T WANT TO
BE TREATED.

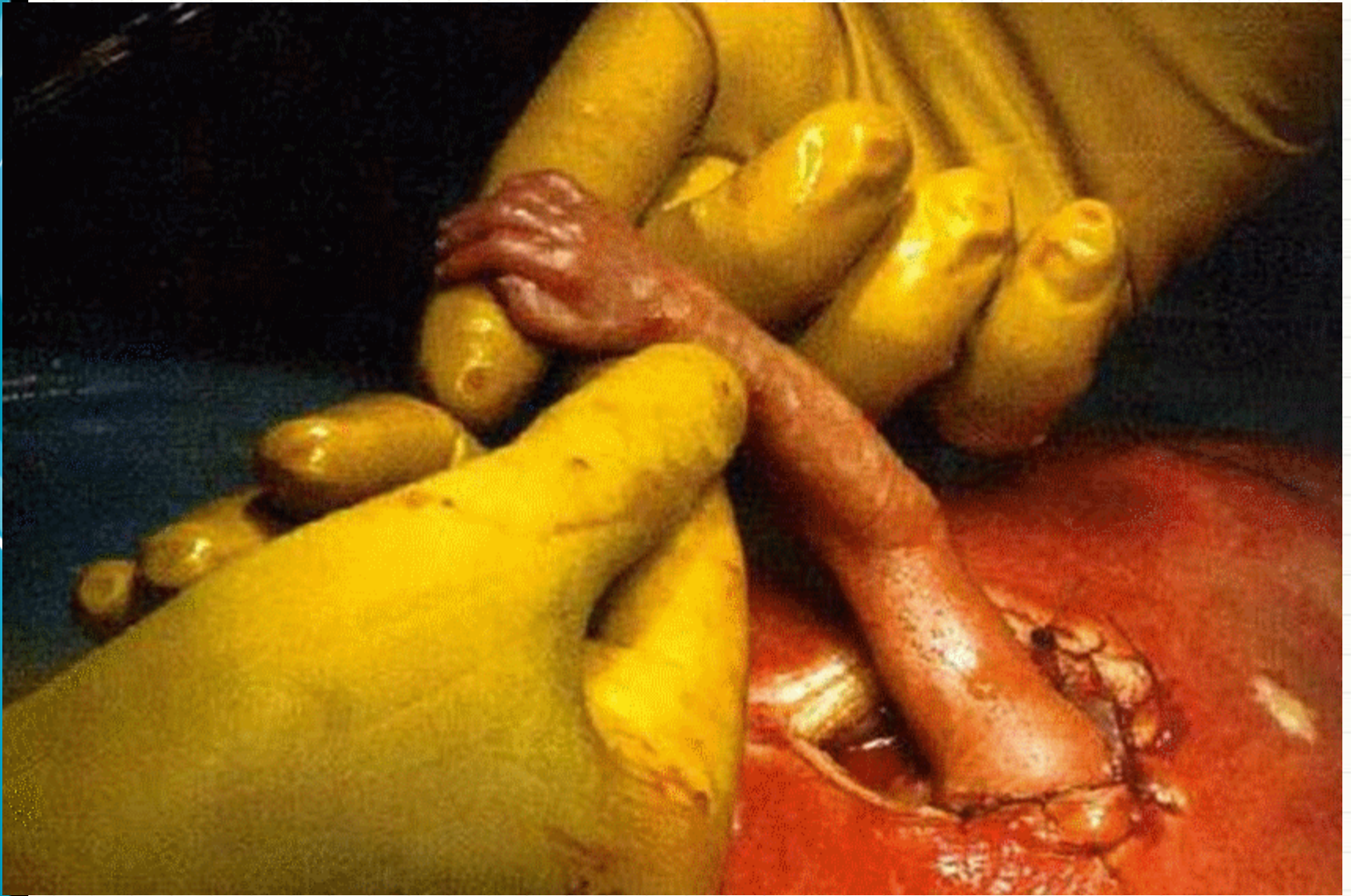
Like humans, animals have the capacity to experience pain and suffering. They go through the same horrific tortures and deaths as if they were to be harvested, if they were to be mistreated and killed in the name of business, science or entertainment. Unfortunately, unlike human beings, animals can't speak up.

HUMANS *vs* ANIMALS

Please visit www.HumansvsAnimals.com to find out how you can help protect animals from cruelty and harm.

Σημαντική παράμετρος...

Οι μύθοι που έχουν καλλιεργηθεί γύρω από τη σχέση παιδιού και εικόνας..

Οι μύθοι

Μύθος 1: «Τα παιδιά καταλαβαίνουν εικόνες καλύτερα από λόγο»

Τι λέγεται:

«Είναι οπτικοί τύποι. Αν τους το δείξεις, το έπιασαν.»

Τι ισχύει στην πραγματικότητα:

Τα παιδιά **δεν γεννιούνται οπτικά εγγράμματα.**

Η κατανόηση εικόνας είναι *δεξιότητα*, όχι ένστικτο.

Μύθος 2: «Η εικόνα μιλάει από μόνη της»

Τι λέγεται:

«Δεν χρειάζεται εξήγηση, φαίνεται ξεκάθαρα.»

Τι ισχύει:

Η εικόνα **δεν μιλάει.**

Εμείς τη μαθαίνουμε να μιλάει.

Μύθος 3: «Τα παιδιά σήμερα είναι “ψηφιακά”, άρα ξέρουν να βλέπουν»

Τι λέγεται:

«Με TikTok μεγάλωσαν, τα ξέρουν αυτά.»

Τι ισχύει:

Άλλο **χρήση**, άλλο **κατανόηση**.

•Τα παιδιά ξέρουν να σκρολάρουν, να πατάνε play

Δεν ξέρουν απαραίτητα να αναλύουν, να αμφισβητούν, να καταλαβαίνουν πρόθεση

Οι μύθοι

Μύθος 4: «Η εικόνα είναι επικίνδυνη και χειραγωγεί»

Τι λέγεται:

«Η εικόνα επηρεάζει, παραπλανά, υπνωτίζει.»

Τι ισχύει:

Η εικόνα **δεν χειραγωγεί από μόνη της.**

Χειραγωγεί η **έλλειψη παιδείας γύρω από αυτήν.**

- Όσο λιγότερο μιλάμε για εικόνες στο σχολείο,
- τόσο πιο εύκολα λειτουργούν ανεξέλεγκτα έξω από αυτό.

Μύθος 5: «Το βίντεο αποβλακώνει»

Τι λέγεται: «Τα παιδιά χαζεύουν με τις οθόνες.»

Τι ισχύει:

Το βίντεο **δεν αποβλακώνει.**

Η **παθητική χρήση** αποβλακώνει.

Το ίδιο βίντεο μπορεί:

- να είναι χάσιμο χρόνου
- ή εργαλείο σκέψης

Η διαφορά είναι *πώς* το χρησιμοποιούμε

Δεν φταίει το μέσο, φταίει η παιδαγωγική απουσία.

Οι μύθοι

Μύθος 6: «Όσο πιο έντονη η εικόνα, τόσο μεγαλύτερη η μάθηση»

Τι λέγεται:

«Να τους σοκάρουμε λίγο για να καταλάβουν.»

Τι ισχύει:

Το έντονο συναίσθημα:

- τραβά προσοχή
- δεν εγγυάται κατανόηση**

Χωρίς επεξεργασία:

- μένει εντύπωση
- όχι γνώση

Το συναίσθημα είναι **πόρτα**, όχι προορισμός.

Οι μύθοι

Μύθος 7: «Η εικόνα απειλεί το βιβλίο και τη σκέψη»

Τι λέγεται:

«Με τόσες εικόνες, τα παιδιά δεν σκέφτονται.»

Τι ισχύει:

Η εικόνα **δεν απειλεί τη σκέψη.**

Την απειλεί η **απουσία καθοδήγησης.**

•Όταν η εικόνα:

- αναλύεται

- συγκρίνεται

- αμφισβητείται

τότε γίνεται **σύμμαχος του λόγου**, όχι εχθρός.

Σημαντική παράμετρος...

- Οι αριθμοί και τα αποτελέσματα των ερευνών

Αριθμοί

- Παιδιά **0–8 ετών**: περίπου **2–3 ώρες οθόνης την ημέρα** (κυρίως εικόνα & βίντεο).
  - Παιδιά **8–12 ετών**: κατά μέσο όρο **5–6 ώρες ημερησίως** σε οθόνες.
  - Έφηβοι **13–18 ετών**: συχνά **7–8+ ώρες την ημέρα** σε οθόνες (βίντεο, social media, streaming).
  - Η **έκθεση σε εικόνα/βίντεο ξεκινά πριν τα 2 έτη** σε μεγάλο ποσοστό παιδιών.
  - Πολλά παιδιά **κάτω των 5 ετών** χρησιμοποιούν ήδη tablet ή smartphone σε καθημερινή βάση.
  - Σε πολλά σπίτια, η πρώτη «ψηφιακή εμπειρία» του παιδιού είναι **βίντεο**, όχι κείμενο.
  - Η χρήση social media αυξάνεται ραγδαία:
    - **~30 λεπτά/ημέρα στα 9 έτη**
    - **~2–2,5 ώρες/ημέρα στα 13 έτη**
  - Ο συνολικός χρόνος οθόνης των παιδιών **έχει διπλασιαστεί** τις τελευταίες δύο δεκαετίες.
  - Έρευνες δείχνουν ότι **υπερβολικός χρόνος οθόνης χωρίς καθοδήγηση** συνδέεται με:
    - μειωμένη συγκέντρωση
    - δυσκολίες γλωσσικής ανάπτυξης
    - χαμηλότερη ποιότητα μάθησης
- Οι διεθνείς οργανισμοί (π.χ. ΠΟΥ) **δεν μιλούν για “απαγόρευση”**, αλλά για:
- περιορισμό στις μικρές ηλικίες
  - **ποιοτική, καθοδηγούμενη χρήση** στις μεγαλύτερες.

*«Η εικόνα και το βίντεο δεν είναι κάτι που έρχεται.
Είναι κάτι στο οποίο τα παιδιά ήδη ζουν.
Το ερώτημα δεν είναι αν θα τα χρησιμοποιήσουμε,
αλλά αν θα τα αφήσουμε χωρίς παιδεία.»*

Το σχολείο:

- φοβάται την εικόνα
- τη χρησιμοποιεί λίγο
- συχνά απολογητικά

Ο έξω κόσμος:

- την χρησιμοποιεί συνεχώς
- επιθετικά
- χωρίς φίλτρα

**«Το ζήτημα δεν είναι ότι τα παιδιά
βλέπουν πολλές εικόνες.
Το ζήτημα είναι ότι τις βλέπουν χωρίς
σχολείο.»**

Οι αριθμοί ...

- Μέχρι την ηλικία των 18 ετών οι έφηβοι έχουν παρακολουθήσει στην τηλεόραση 75.000 διαφημίσεις για ποτά.
- Στο 63% των νοικοκυριών, η τηλεόραση είναι ανοιχτή κατά τη διάρκεια των γευμάτων.
- Μέχρι τα 18 του ένα Ελληνόπουλο θα έχει δει στα Μέσα 18.000 δολοφονίες και 200.000 πράξεις βίας
- 68% των παιδιών 8 ως 18 ετών έχουν τηλεόραση στο υπνοδωμάτιό τους.
- Τα σημερινά παιδιά όταν γίνουν 70 ετών, θα έχουν ξοδέψει 7 χρόνια κατά μέσον όρο από τη ζωή τους μπροστά σε μια οθόνη.

Οι αριθμοί ...

- Πρόσφατες μελέτες δείχνουν πως τα παιδιά ηλικίας 36 μηνών αναγνωρίζουν ήδη, κατά μέσο όριο, 100 λογότυπα προϊόντων.
- Μέχρι την ηλικία των 15 ετών ένα ελληνόπουλο έχει δει 350.000 διαφημίσεις!!

Άλλη σημαντική παράμετρος...

Πώς «βλέπουν» και ερμηνεύουν τα παιδιά μια εικόνα ή ένα βίντεο

- **5-7 ετών**
- **8-12 ετών**
- **13+**

5-7 ετών

Ως προς την **εικόνα**, τα παιδιά αυτής της ηλικίας:

- καταλαβαίνουν ότι η εικόνα **δεν είναι το πράγμα**, αλλά *μιλάει για το πράγμα*
- μπορούν να απαντήσουν στο ερώτημα:
  - ↳ «Τι δείχνει αυτή η εικόνα;»
  - ↳ «Τι συμβαίνει εδώ;»

Όμως:

- **κολλάνε εύκολα στο εμφανές** (χρώματα, πρόσωπα, δράση)
- δυσκολεύονται να δουν το *υπονοούμενο*

✦ Παράδειγμα

Εικόνα: παιδί που στέκεται μόνο του στην αυλή

- Αυθόρμητη ερμηνεία:
«Ένα παιδί που δεν παίζει.»
- Με καθοδήγηση:
«Γιατί μπορεί να μη παίζει; Πώς νιώθει; Τι σου το δείχνει αυτό;»
- Χωρίς ερωτήσεις → μένουν στο «τι βλέπω».
Με ερωτήσεις → περνάνε στο «τι σημαίνει».

5-7 ετών

Ως προς το βίντεο, το καταλαβαίνουν αφηγηματικά, αλλά δεν μπορούν να εστιάσουν σε αιτίες

Μπορούν:

- να παρακολουθήσουν μια ιστορία με αρχή–μέση–τέλος
- να πουν τι έγινε πρώτα και τι μετά

Δυσκολεύονται:

- στο **γιατί** έγινε κάτι
- στη σύνδεση αιτίας–αποτελέσματος αν δεν είναι ξεκάθαρη

✦ Παράδειγμα

Βίντεο: ένα ποτήρι πέφτει και σπάει

- Λένε: «Έπεσε και έσπασε»
- Δεν λένε αυθόρμητα: «Επειδή το ακούμπησαν στην άκρη»
- **!** Εκεί χρειάζεται ο εκπαιδευτικός:
«Τι έκανε ο ήρωας πριν σπάσει; Αν το έβαζε αλλού, τι θα άλλαζε;»

5-7 ετών

Η εικόνα «λέει αλήθεια» (μέχρι να αποδειχθεί το αντίθετο)

Σε αυτή την ηλικία:

- τα παιδιά **εμπιστεύονται την εικόνα**
- δεν αμφισβητούν εύκολα αν κάτι είναι σκηνοθετημένο, επιλεγμένο ή “κομμένο”

☞ Η εικόνα = γεγονός

☞ Το βίντεο = πραγματικότητα

Η εικόνα:

- διευκολύνει κατανόηση εννοιών
- ενεργοποιεί μνήμη και συναίσθημα

ΑΛΛΑ:

- αν δεν συζητηθεί, μένει **επιφανειακή εντύπωση**
- το παιδί «θυμάται το ωραίο βίντεο», όχι το νόημα

5-7 ετών

Θέλουν να μιλήσουν για αυτό που είδαν (και αυτό είναι πολύτιμο μαθησιακά)

Σε αυτή την ηλικία:

- τα παιδιά **έχουν ανάγκη να αφηγηθούν**
- όταν τους ζητηθεί να μιλήσουν, *μαθαίνουν καλύτερα*

✦ Παράδειγμα δραστηριότητας

Μετά από εικόνα ή βίντεο:

«Πες την ιστορία με δικά σου λόγια»

«Αν ήσουν μέσα στην εικόνα, τι θα έκανες;»

«Τι τίτλο θα έβαζες;»

- ☞ Δεν είναι “χαλαρή συζήτηση”.
- ☞ Είναι **νοητική επεξεργασία!**

5-7 ετών

Άρα συνοπτικά....

- **η εικόνα από μόνη της δεν αρκεί**
- Το νόημα γεννιέται:
  - πριν (προσδοκία)
  - κατά τη διάρκεια (εστίαση)
  - μετά (συζήτηση)

Τι μένει λοιπόν;

«Η εικόνα χωρίς παιδαγωγική καθοδήγηση είναι απλώς ωραία.
Με καθοδήγηση, γίνεται μάθημα.»

8-12 ετών

Από το «τι βλέπω» περνούν στο «τι σημαίνει»

Σε αυτή την ηλικία:

- καταλαβαίνουν ότι η εικόνα **κουβαλά νόημα**
- μπορούν να αναζητήσουν *σκοπό, μήνυμα, πρόθεση*

Δεν βλέπουν απλώς:

«Ένα παιδί που τρέχει»

Αρχίζουν να σκέφτονται:

«Γιατί τρέχει; Από τι; Προς τα πού;»

8-12 ετών

- Κατανοούν αφήγηση, αιτία–αποτέλεσμα και χρονική αλληλουχία

Σε βίντεο:

- παρακολουθούν πλοκή
- εντοπίζουν αρχή–μέση–τέλος
- μπορούν να εξηγήσουν *τι προκάλεσε τι*

✦ Παράδειγμα

Βίντεο μικρού μήκους:

Ένα παιδί κοροϊδεύει → απομονώνεται → στο τέλος ζητά συγγνώμη

Οι μαθητές μπορούν:

- να περιγράψουν τη σειρά
- να εξηγήσουν γιατί αλλάζει η στάση του ήρωα

8-12 ετών

Αρχίζουν να καταλαβαίνουν ότι η εικόνα δεν είναι ουδέτερη

Σημαντικό πέρασμα:

- συνειδητοποιούν ότι κάποιος επέλεξε τι θα δείξει
- καταλαβαίνουν ότι:
  - η κάμερα δείχνει κάτι
  - αλλά αφήνει και πολλά έξω

✦ Παράδειγμα

Δύο εικόνες για το ίδιο γεγονός:

- μία από κοντά (συναίσθημα)
- μία από μακριά (πλήθος, πλαίσιο)

Ερώτηση-κλειδί:

«Ποια εικόνα σε επηρεάζει περισσότερο και γιατί;»

8-12 ετών

Μπορούν να “διαβάσουν” βασικές κινηματογραφικές τεχνικές (χωρίς ορολογία)

Δεν χρειάζεται να ξέρουν όρους τύπου *πλάνο, γωνία λήψης, μοντάζ*.
Αλλά μπορούν να καταλάβουν ότι:

- κοντινό πλάνο = έμφαση στο συναίσθημα
- γρήγορες εναλλαγές = ένταση
- σκοτεινά χρώματα = αγωνία

✦ Παράδειγμα

Δείχνεις την ίδια σκηνή:

- μία με γρήγορη μουσική
- μία με αργή

Τα παιδιά λένε:

«Η πρώτη με αγχώνει»

«Η δεύτερη είναι πιο λυπηρή»

8-12 ετών

Μπορούν να κάνουν υποθέσεις και εναλλακτικές ερμηνείες

Σε αυτή την ηλικία:

- δεν υπάρχει μία και μοναδική ανάγνωση
- τα παιδιά μπορούν να διαφωνήσουν τεκμηριωμένα

✦ Παράδειγμα

Εικόνα: παιδί μόνο σε παγκάκι

- Μαθητής Α: «Είναι λυπημένο»
- Μαθητής Β: «Μπορεί να σκέφτεται»

☞ Και οι δύο ερμηνείες είναι αποδεκτές **αν αιτιολογηθούν.**

8-12 ετών

Το βίντεο γίνεται αφητηρία συζήτησης, όχι τέλος

Σε μικρότερες ηλικίες:

«Είδαμε βίντεο – τελειώσαμε»

Στα 8–12:

«Είδαμε βίντεο – ΤΩΡΑ αρχίζει το μάθημα»

✦ **Παράδειγμα διδακτικής αξιοποίησης**

Μετά την προβολή:

- «Ποιο σημείο σε έκανε να σκεφτείς;»
- «Αν άλλαζε το τέλος, τι θα άλλαζε στο μήνυμα;»
- «Τι θα έλειπε αν έβλεπες μόνο εικόνες χωρίς ήχο;»

13+

Καταλαβαίνουν ότι η εικόνα είναι κατασκευή

Ο έφηβος:

- ξέρει (ή υποψιάζεται έντονα) ότι:
  - κάποιος τραβά
  - κάποιος μοντάρει
  - κάποιος θέλει να πει *κάτι συγκεκριμένο*

☞ Η εικόνα **δεν είναι ουδέτερη**, είναι *δήλωση*.

13+

Μπορούν να διαβάσουν πολυεπίπεδα νοήματα

Οι έφηβοι:

- αντιλαμβάνονται συμβολισμούς
- καταλαβαίνουν ειρωνεία, υπαινιγμό, υπονοούμενο
- συνδέουν εικόνα με κοινωνικό, πολιτικό, πολιτισμικό πλαίσιο

✦ Παράδειγμα

Βίντεο όπου ο ήρωας χαμογελά ενώ γύρω του όλα καταρρέουν

→ «Το χαμόγελο δεν σημαίνει χαρά»

→ «Μάλλον θέλει να δείξει αντίθεση / κυνισμό / πίεση»

13+

Διακρίνουν (σχεδόν πάντα) το συναίσθημα που τους “σερβίρεται”

Οι έφηβοι:

- καταλαβαίνουν πότε ένα βίντεο προσπαθεί:
  - να τους συγκινήσει
  - να τους σοκάρει
  - να τους χειραγωγήσει

✦ Παράδειγμα

Διαφημιστικό με δραματική μουσική:

- «Μας το παίζουν συγκινητικό για να μας πείσουν»
- «Η μουσική σε σπρώχνει να νιώσεις έτσι»

13+

Η προσωπική εμπειρία μπαίνει δυναμικά στην ερμηνεία

Σε αντίθεση με μικρότερες ηλικίες:

- οι έφηβοι **δεν βλέπουν όλοι το ίδιο**
- η ερμηνεία επηρεάζεται από:
  - φύλο
  - κοινωνική εμπειρία
  - προσωπικά βιώματα
  - ψηφιακή κουλτούρα

✦ Παράδειγμα

Ίδια εικόνα, διαφορετικές αναγνώσεις:

«Εμένα μου θυμίζει...»

«Εγώ το βλέπω αλλιώς γιατί...»

☞ Εδώ **δεν ψάχνουμε “σωστή απάντηση”**

☞ ψάχνουμε **τεκμηρίωση.**

13+

Μπορούν να αναλύσουν το πώς φτιάχτηκε ένα βίντεο

Σε αυτή την ηλικία:

- μπορούν να μιλήσουν για:
  - ρυθμό
  - μουσική
  - πλάνα
  - εναλλαγές
  - σιωπή

Ακόμα κι αν δεν ξέρουν τους όρους, καταλαβαίνουν τη λειτουργία.

Το βίντεο γίνεται αφορμή για θέση, όχι απλώς συζήτηση

Οι έφηβοι:

- θέλουν να πάρουν θέση
- να συμφωνήσουν ή να διαφωνήσουν
- να πουν «δεν με πείθει»

Η φωτογραφία στη σχολική πραγματικότητα....

- Στα νέα προγράμματα σπουδών
- Στα σχολικά εγχειρίδια

Η φωτογραφία στη σχολική πραγματικότητα....

Τα νέα προγράμματα σπουδών

Δημοτικό – Εικαστικά: Το νέο Πρόγραμμα Σπουδών Εικαστικών στο Δημοτικό ενσωματώνει την ψηφιακή εικόνα και τα μέσα βίντεο στην καλλιτεχνική εκπαίδευση. Οι μαθητές καλούνται **να δημιουργούν φωτογραφίες και βίντεο** με ψηφιακά μέσα, εφαρμόζοντας βασικές τεχνικές λήψης και επεξεργασίας. Το ΠΣ δίνει έμφαση στη **γνωριμία με τη φωτογραφία και τη βιντεοτέχνη** ως εκφραστικά μέσα: οι μαθητές πειραματίζονται με τη φωτογραφία (χειρισμός κάμερας, κάδρο, φωτισμός) και κατανοούν τη διάκριση μεταξύ καλλιτεχνικής φωτογραφίας και εφαρμογών της (διαφήμιση, ρεπορτάζ). Επίσης, γνωρίζουν τη βιντεοτέχνη και πειραματίζονται με το βίντεο ως μέσο καλλιτεχνικής έκφρασης, αντιλαμβανόμενοι τον **κινηματογράφο τόσο ως τέχνη όσο και ως εμπορικό προϊόν**. Παράλληλα, το ΠΣ τονίζει τον **οπτικό γραμματισμό** και τον **«πολιτισμό της εικόνας»** – αναγνωρίζεται ότι τα παιδιά ζουν σε μια εποχή πλημμυρισμένη από εικόνες (π.χ. μέσω των ΜΜΕ) και έτσι εισάγεται από νωρίς η **ανάλυση και «ανάγνωση» των εικόνων** με βάση και τη **θεωρία της πολυτροπικότητας**. (Δηλαδή, οι μαθητές μαθαίνουν να κατανοούν και να παράγουν νόημα μέσω συνδυασμού οπτικών, γραπτών και άλλων στοιχείων.)

Τα νέα προγράμματα σπουδών

Δημοτικό – Νεοελληνική Γλώσσα: Στο νέο ΠΣ της Γλώσσας δίνεται έμφαση στους **πολλαπλούς γραμματισμούς** και στην παραγωγή **πολυτροπικών κειμένων**. Οι μαθητές δεν ασκούνται μόνο σε γραπτό και προφορικό λόγο, αλλά και στη **σύνθεση κειμένων που συνδυάζουν λόγο, εικόνα και ήχο**. Για παράδειγμα, προβλέπονται δραστηριότητες όπου οι μαθητές παρουσιάζουν διάφορα θέματα με οπτικοακουστικό τρόπο – αξιοποιώντας εικόνες, φωτογραφίες και βίντεο – από τη σχολική ύλη ή την καθημερινή ζωή. Τέτοιες πρακτικές καλλιεργούν τον κριτικό στοχασμό και την εξοικείωση με την πολυτροπικότητα στην επικοινωνία.

Δημοτικό – Κοινωνική & Πολιτική Αγωγή: Το νέο ΠΣ στην ΚΠΑ ενσωματώνει στόχους media literacy, εστιάζοντας στην **κριτική κατανόηση του ρόλου των μέσων μαζικής ενημέρωσης**. Οι μαθητές καλούνται να προσεγγίσουν με κριτική ματιά τον τρόπο που τα ΜΜΕ επηρεάζουν τις απόψεις, τις στάσεις και τις συμπεριφορές μας μέσω της προβολής προτύπων. Η καλλιέργεια αυτής της κριτικής ικανότητας απέναντι στα μηνύματα των μέσων επικοινωνίας αποτελεί κεντρικό ζητούμενο του μαθήματος, προετοιμάζοντας συνειδητούς πολίτες στην ψηφιακή εποχή.

Τα νέα προγράμματα σπουδών

Λύκειο – Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία: Στο νέο ΠΣ της Γ' Λυκείου για τη Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία, η οπτικοακουστική παιδεία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του μαθήματος. Επισημαίνεται ότι η κατανόηση των οπτικοακουστικών μηνυμάτων (π.χ. εικόνων, βίντεο) συνιστά είδος γραμματισμού εξίσου αναγκαίο με την κατανόηση και παραγωγή γραπτών κειμένων. Γι' αυτό, **ο οπτικός γραμματισμός δεν διδάσκεται μεμονωμένα, αλλά ενσωματώνεται σε όλη τη διδασκαλία της γλώσσας.** Το ΠΣ ενθαρρύνει τους μαθητές να **δημιουργούν δικές τους πολυτροπικές αφηγήσεις** – συνδυάζοντας κείμενο, εικόνα και ήχο. Για παράδειγμα, οι μαθητές μπορεί να κληθούν να δημιουργήσουν πρωτότυπες οπτικοακουστικές αφηγήσεις (όπως σύντομα βίντεο, ψηφιακές ιστορίες κ.λπ.) ως δημιουργική ανταπόκριση σε κείμενα. Με αυτόν τον τρόπο, καλλιεργείται η κριτική κατανόηση των σύγχρονων πολυτροπικών μορφών επικοινωνίας και η ικανότητα παραγωγής τους.

Τα νέα προγράμματα σπουδών

Λύκειο – Ιστορία: Το νέο ΠΣ Ιστορίας Γενικής Παιδείας στο Λύκειο προτείνει τη **χρήση πλούσιου οπτικοακουστικού υλικού** στο μάθημα. Δίνεται έμφαση στην αξιοποίηση εικόνων και γενικά εποπτικού υλικού **ως πηγών μάθησης**, πέρα από τα κείμενα. Ενδεικτικά, ο εκπαιδευτικός καλείται να χρησιμοποιεί στη διδασκαλία **ιστορικούς χάρτες, φωτογραφικό υλικό, έργα τέχνης, ακόμη και διαδραστικά πολυμέσα**, ώστε οι μαθητές να προσεγγίζουν πιο βιωματικά τα ιστορικά γεγονότα. **Η ανάλυση ιστορικών φωτογραφιών ή σκίτσων**, για παράδειγμα, συμβάλλει στην ανάπτυξη ιστορικής σκέψης, καθώς οι μαθητές μαθαίνουν να «διαβάζουν» κριτικά τις εικόνες ως τεκμήρια μιας εποχής.

Η φωτογραφία στη σχολική
πραγματικότητα....

Ας ξεκινήσουμε από κάπου...

Οι φωτογραφίες των σχολικών
εγχειριδίων

- Κυριαρχούν
- Στα νέα βιβλία θα είναι περισσότερες...
- Ομορφαίνουν τις σελίδες....
- Συμπληρώνουν ή εμπλουτίζουν το κείμενο
- Αποτελούν αυτόνομες διδακτικές ενέργειες

Με αφορμή μια
φωτογραφία του
σχολικού
βιβλίου

Αποκωδικοποίηση εικόνας

- Τι έκανε πριν καθίσει στην καρέκλα
- Τι θα κάνει αφού σηκωθεί
- Ποια αντικείμενα υπάρχουν γύρω της
- Ποιοι άνθρωποι υπάρχουν στο φόντο
- Τι ρόλο παίζουν τα χρώματα
- Υπάρχουν σκιές
- Από ποια οπτική γωνία
- Ποιος, πού, πότε, γιατί την τράβηξε

-
- Ήταν αυθόρμητη;
  - Συναισθηματικός κόσμος
  - Εκφράσεις του προσώπου
  - Στάση του σώματος
  - Κοντινή ή μακρινή λήψη
  - Κυριαρχεί στο φόντο
  - Τεχνικά χαρακτηριστικά (φωτεινότητα, ανάλυση, μέγεθος αρχείου, τύπος αρχείου, βάθος χρώματος, λόγος διαστάσεων, συμπίεση, πυκνότητα κουκκίδων κλπ)

Πόσο συχνά πρέπει να
αποκωδικοποιούμε τις
φωτογραφίες;

Συμπεία

Συνέχεια

«Αξιολόγηση» (υποκειμενική διάσταση)

Βασικές στρατηγικές

Ανάλυση κειμένου

- 1ο Στάδιο Λεπτομερής περιγραφή
- 2ο Στάδιο Νόημα κειμένου
- 3ο Στάδιο Διατύπωση κρίσεων

Ανάλυση κειμένου

- **1ο Στάδιο: Λεπτομερής περιγραφή** (για παράδειγμα τα παιδιά βλέπουν μια ταινία και καταγράφουν όλα όσα μπορούν να δουν και να ακούσουν. Στη συνέχεια επικεντρώνονται π.χ. στον ήχο και συζητούν για το είδος της μουσικής, τα ηχητικά εφέ, τη γλώσσα, τον τόνο της φωνής του αφηγητή, τη χρήση της σιωπής κλπ. Κλείνουν μετά τον ήχο και ασχολούνται με την εικόνα (χρήση σκηνικών, γλώσσα σώματος, χρώματος κλπ) και το πώς παρουσιάζεται (γωνία λήψης, φωτισμός κλπ).

Ανάλυση κειμένου

- Στο **2ο στάδιο** (που είναι το **νόημα κειμένου**) οι μαθητές εξετάζουν τα επιμέρους στοιχεία που βρήκαν στο πρώτο στάδιο ψάχνοντας τις συνδηλώσεις και τους συνειρμούς που προκαλούνται (τι τους θυμίζουν τα συγκεκριμένα μουσικά αποσπάσματα ή τα στοιχεία του σκηνικού, πώς χρησιμοποιείται ο φωτισμός και ο ήχος για να δημιουργηθεί μια συγκεκριμένη διάθεση και ατμόσφαιρα, τι θα άλλαζε αν χρησιμοποιηθεί ως μουσικό χαλί ένα άλλο μουσικό κομμάτι κλπ).
- Στο **3ο στάδιο** (**διατύπωση κρίσεων**) οι μαθητές εντοπίζουν τις αξίες ή ιδεολογίες που κρύβονται πίσω από το προϊόν (ποιο μήνυμα προσπαθεί να προωθήσει κλπ).

Άλλες στρατηγικές

Ανάλυση πλαισίου

Επικέντρωση σε στοιχεία που αγνοούμε ή αδιαφορούμε γι' αυτά: η ταυτότητα της ταινίας μέσω από τους τίτλους της αρχής, πληροφορίες για την παραγωγή μέσα από τους τίτλους τέλους, εταιρείες-χορηγοί που τοποθετούν διαφημιστικά τα προϊόντα τους στην ταινία, οικονομικά συμφέροντα που εκπροσωπούνται, σύγκριση π.χ. τίτλων αρχής και τέλους μεταξύ δύο ταινιών μικρού μήκους, πληροφορίες για τους τρόπους προώθησης της ταινίας μέσω άλλων ΜΜΕ διαδίκτυο, τηλεοπτικά περιοδικά, ραδιόφωνο, εφημερίδες κλπ, πληροφορίες για το κόστος παραγωγής και την εμπορικότητα (views, εισιτήρια)

Άλλες στρατηγικές

Μελέτες περίπτωσης

Επιτρέπει στους μαθητές να ερευνήσουν σε βάθος ένα θέμα δικής τους επιλογής εξειδικεύοντας την προηγούμενη στρατηγική (ανάλυση πλαισίου). Για παράδειγμα ασχολούνται με τη χρήση των ζώων στις ταινίες ή τον τρόπο με τον οποίο αποτυπώνουν πχ το προσφυγικό διαφορετικές ταινίες. Ή ακόμη μπορούν να φτιάξουν ερωτηματολόγια με τα οποία θα διερευνούν τον τρόπο με τον οποίο συγκεκριμένες ταινίες επηρεάζουν το κινηματογραφικό κοινό.

Άλλες στρατηγικές

Μεταφράσεις

Οι μαθητές στην απλούστερη μορφή καλούνται να «μεταφράσουν» ένα κείμενο από ένα Μέσο σε ένα άλλο. Για παράδειγμα μια ταινία μικρού μήκους γίνεται άρθρο εφημερίδας. Τι αλλαγές θα πρέπει να γίνουν;

Άλλες στρατηγικές

Προσομοιώσεις

Με τις προσομοιώσεις οργανώνονται στην τάξη παιχνίδια ρόλων στα οποία ζητούμε από τους μαθητές να μπουν στη θέση των παραγωγών μιας ταινίας με τρόπο φανταστικό και να υποδυθούν για παράδειγμα τους υπεύθυνους παραγωγής που υποβάλλουν στην εταιρεία τους την πρόταση για την παραγωγή μιας ταινίας.

Άλλες στρατηγικές

Παραγωγή

Η τελευταία στρατηγική είναι η παραγωγή από τα παιδιά ταινιών με σκοπό την καλύτερη γνώση των ιδιαίτερων συμβάσεων που χρησιμοποιούνται.

Σημαίνον & σημαινόμενο

- Το σημαίνον ερμηνεύεται ως η υλική μορφή (κάτι που μπορεί κάποιος να δει, να ακούσει, να αγγίξει, να μυρίσει ή γευτεί) ενώ το σημαινόμενο ως μια πνευματική έννοια. Ωστόσο, η διάκριση αυτή σε σημασία (σημαινόμενο) και στον τρόπο δήλωσης της σημασίας (σημαίνον) αντιστοιχεί, στην πράξη, σε μια παλιά, ευρύτερη και γενικότερη διάκριση τής γλώσσας σε περιεχόμενο και μορφή.
- Το σημαίνον και το Σημαινόμενο είναι αδιαχώριστα όπως οι δύο όψεις του χαρτιού. Δεν υπάρχει σημείο (σημασία) χωρίς και ένα σημαίνον και ένα σημαινόμενο.

Σημαίνον & σημαινόμενο

δού ένα γλωσσολογικό παράδειγμα:

- Σημαίνον: η λέξη και τα γράμματα «Γ-Ι-Α-Ν-Ν-Η-Σ»
- Σημαινόμενο: εγώ που ονομάζομαι Γιάννης

Το σημαίνον, στην προκειμένη περίπτωση είναι το άρωμα,

το **σημαινόμενο** η θηλυκότητα και η γαλλική φινέτσα και η ένωσή τους, το σημείο

Γνωστικά αντικείμενα

Γλώσσα

Γιατί το γνωστικό αντικείμενο της Γλώσσας αποτελεί ιδανικό πεδίο;

- γλωσσολογία, «γραμματική», «συντακτικό»,
- αποτελεί οργανικό μέρος όλων των οπτικοακουστικών προϊόντων
- διαθεματικότητα
- Γραπτός & προφορικός λόγος

Γλώσσα

- Οπτικοποίηση ενός κειμένου
- Η κειμενοποίηση μιας φωτογραφίας
- Η παραγωγή γραπτού λόγου με βάση μια σειρά από φωτογραφίες
- Φωτοκόμικ
- Εικονοκείμενα
- Αφετηρία κάθε δημιουργικής προσπάθειας για οπτικοακουστικό περιεχόμενο (π.χ. σενάριο)

Ο θαλασσοπόρος

Έχω ένα καράβι, τόσο, με πανιά,
θάλασσες αφήνει, θάλασσες περνά.

Άφωνος στον κίνδυνο και θαλασσομάχος,
ταξιδεύω σκίζοντας πέλαγα μονάχος.

Στου περιβολιού μας τη δεξαμενή,
τα νερά τους σμίγουν πέντε ποταμοί!

Υίρω περιμένουν στις ακτές οι κάβοι
δίπλα τους ν' αράξει τ' άσπρο μου καράβι.

Στην Ινδία, στο Βόλγα, στο Μισισσιπιπή
τρέχει το καράβι μου, πάει αστραπή.

Το φεγγάρι μέσα απ' το πυκνό πλατάνι
στα ταξίδια του όλα συντροφιά μου κάνει.

Προς τα πολυτρίχια, λίγο παρακεί,
το τιμόνι αν στρίψω, να η Αμερική.

Πίσω απ' του κισσού μας τη χλωρή κουρτίνα,
έγια μόλα, βάζω πλώρη για την Κίνα.

Το Σουέζ, την Πόλη και τον Παναμά,
ως να με φωνάξει για φαί η μαμά.

Είμαι ένα μικρόβιο. Θα σας την μου. Το μου
 είναι στο του Νίκου. Ζω στην Τρυποδόντη μαζί με άλλα
 μικρόβια. Το ο Νίκος έφαγε Έφαγε ένα ,
 όλες και συ ριές. Τώρα δε χ ει στο του.
 Από τα πολλά του πόνεσαν τα του. Χθες ήρθε η της
 κρίσης για μας τα μικρόβια. Ο Νίκος αποφάσισε να επισκεφτεί τον ντο
 Αυτή η επίσκεψη ήταν στη δρομία μας. Έχετε γεια

τραγουδούσαμε όλα τα μικρόβια την ώρα που ο Νίκος άνοιγε το του.

ΕΝΑ
ΛΕΠΤΑΚΙ....

ΚΑΛΑ ΤΙ
ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ
ΕΔΩ...????

ΑΣΕ ΜΠΛΕΞΑΜΕ
ΜΕ
ΑΝΑΙΣΘΗΤΗ...

ΕΓΩ ΦΕΥΓΩ
ΔΕΝ ΑΝΤΕΧΩ
ΑΛΛΟ...

Ιστορία

.....διαβάζουμε στις εφημερίδες της εποχής:

«Την παρελθούσαν Κυριακήν και περί ώραν 7ην μ.μ. εγένοντο τα εγκαίνια του κινηματοθέατρου «Κρόνιον» επί παρουσία των αρχών της πόλεώς μας και πλείστων άλλων πολιτών. Το «Κρόνιον» -καθώς και εις προηγούμενον φύλλον εγράψαμεν- είναι το ωραιότερον κινηματοθέατρον της Μακεδονίας. Ένα κομψοτέχνημα από πάσης απόψεως με όλας τας απαιτήσεις της αρχιτεκτονικής. Ως θέατρον μάλιστα είναι εφάμιλλον και των καλλιτέρων Αθηναϊκών, δεδομένου ότι εις την πρωτεύουσαν δεν υπάρχει τοιούτον να συνδυάζη το χειμερινόν μετά του θερινού. Το «Κρόνιον» ουσιαστικώς εγκαινίασεν ο θίασος Βεάκη, όστις μετά ενθουσιασμού αντίκρυσεν το θέατρον, ως απίστευτον γεγονός διά την Επαρχίαν...».

Πούλος Ιωάννης, εκπαιδευτικός

GRANT - CIVIL WAR - MOUNTAIN SOLDIERS

LC-USZ63-21992

PRESIDENT FILE

GRANT CAMP
MOUNTAIN SOLDIERS

GRANT CAMP MOUNTAIN SOLDIERS

Grant's photo

Γεωγραφία

- Γνωριμία με άλλους λαούς και άλλα μέρη

«Καθώς πετούσα πάνω από το Κάιρο, παρατηρούσα έναν λεπτό πράσινο διάδρομο, την κοιλάδα του Νείλου, που καταλαμβάνει μόνο το 7,5% της έκτασης της Αιγύπτου, να διασχίζει την έρημο που τον περιβάλλει. Αυτά είναι τα χρώματα της Αιγύπτου: το ζωηρό πράσινο και το μουντιό κίτρινο, ο ζωοδότης Νείλος και η άγονη έρημος. Οι αρχαίοι Αιγύπτιοι έβλεπαν την ίδια τους τη γη ως σύμβολο του εφήμερου της ανθρώπινης ύπαρξης: μια νησίδα ζωής περιτριφυρισμένη από την απέραντη έκταση του θανάτου».

Πολ Μάρτιν,
«Αίγυπτος, η γη των βασιλέων»,
περιοδικό *Traveller*,
τεύχ. 1, σ. 156.

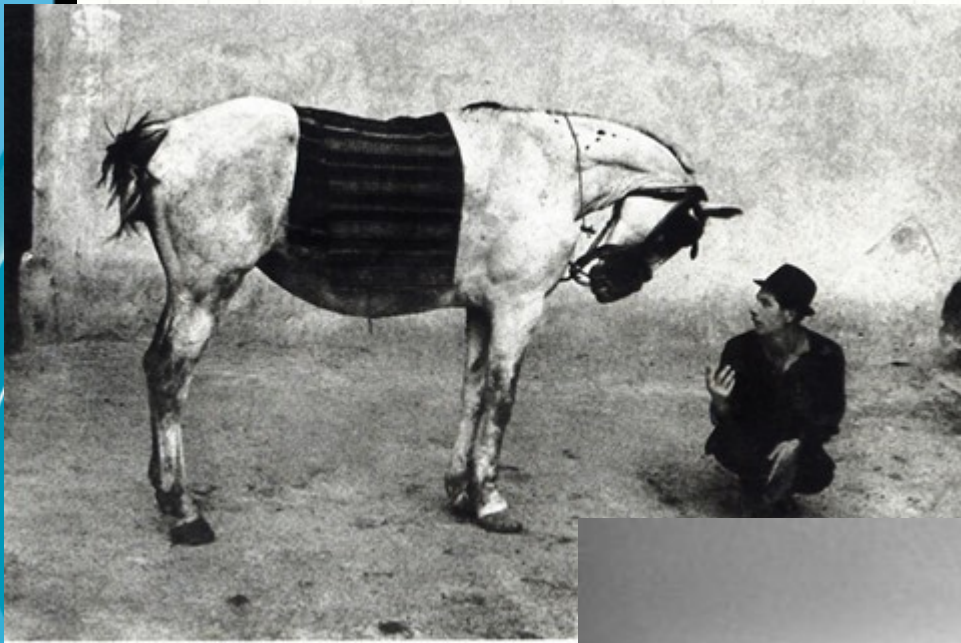
Γεωγραφία

- **Google Earth**
- **ArcGIS** (δίνει τρισδιάστατη απεικόνιση περιβάλλοντος και τοπογραφίας)
- **3D Earth / Earth 3D / 3D Earth Map apps** (δείχνουν τρισδιάστατη υδρόγειο με ήπειρους και βασικά γεωγραφικά στοιχεία)
- **EarthViewer** (δείχνει την εξέλιξη της Γης από την αρχή μέχρι σήμερα — πολύ καλό για διδασκαλία προϊστορίας / τεκτονικών πλακών)
- **GPlates** – Τεκτονικές Πλάκες
- **NASA's Eyes** (3D μοντέλα της Γης και των άλλων πλανητών)

Εικαστικά

- Η φωτογραφία ως τέχνη
- Ιστορία της φωτογραφικής μηχανής
- Ιστορία της φωτογραφίας
- Τάσεις-ρεύματα
- Διάσημοι φωτογράφοι
- Μαθήματα φωτογραφίας: χαρακτηριστικά φωτογραφίας, είδη κάδρων, γωνία λήψης, φακοί, τεχνικές, χρήση μηχανής κλπ
- Storyboard

Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή

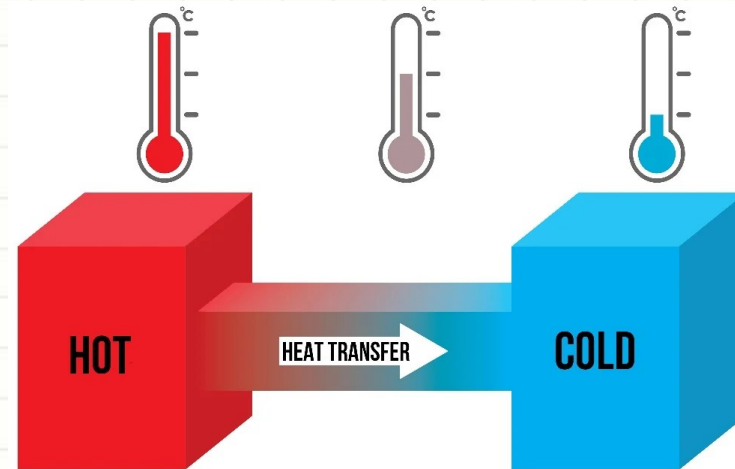
- Νομοθετικά ζητήματα
- Πνευματικά δικαιώματα

Φυσική

- Χρήση εικόνας ώστε να περάσουμε από το «βλέπω» στο «καταλαβαίνω» (**αναπαράσταση αφηρημένων εννοιών**)
- Χρήση **βίντεο** (π.χ. προβολή μη ασφαλών πειραμάτων, χρήση αργής κίνησης κλπ)
- **Προσομοιώσεις & ψηφιακές εφαρμογές**
  - 3D αναπαράσταση σώματος/ εφαρμογή του mozaik
  - PhET Interactive Simulations, Προσομοιώσεις για μηχανική, κύματα, ηλεκτρισμό, θερμότητα.
  - GeoGebra, Ιδανικό για γραφήματα κίνησης, διανύσματα, κυματομορφές.
  - Virtual Labs, για πειράματα

Φυσική (αναπαράσταση αφηρημένης έννοιας)

- «Η θερμότητα μεταφέρεται από το ζεστό στο κρύο»

- Μια πολύ απλή εικόνα: ένα ζεστό αντικείμενο (κόκκινο), ένα κρύο αντικείμενο (μπλε), βελάκια από το ζεστό προς το κρύο.
- Τι καταλαβαίνει ο μαθητής:
  - κάτι «φεύγει» από το ζεστό,
  - κάτι «πηγαίνει» στο κρύο,
  - μέχρι να «ισορροπήσουν»

Φυσική (αργή κίνηση σε βίντεο)

- Πτώση και αναπήδηση μπάλας με αργή κίνηση
- Τι βλέπουν σε κανονική ταχύτητα
- Μια μπάλα:
  - πέφτει,
  - «χτυπά» στο έδαφος,
  - ξανανεβαίνει.
- Όλα γίνονται τόσο γρήγορα που: η επαφή φαίνεται στιγμιαία, δεν προλαβαίνουν να σκεφτούν τι συμβαίνει. Συμπέρασμα μαθητή: «Χτυπά και φεύγει.» Τίποτε άλλο.
- Τι αλλάζει με την αργή κίνηση
- Στο slow motion φαίνεται καθαρά ότι:
  - η μπάλα παραμορφώνεται,
  - μένει σε επαφή με το έδαφος για λίγο χρόνο,
  - αλλάζει κατεύθυνση σταδιακά, όχι μαγικά.
- Για πρώτη φορά βλέπουν χρόνο εκεί που νόμιζαν ότι δεν υπάρχει.

Φυσική αγωγή

- Εκμάθηση αθλημάτων, χορών κλπ
- Εντοπισμός λάθους
- Υλοποίηση project:
  - Ιστορία αθλητισμού
  - Ολυμπιακοί αγώνες
  - Αγαπημένος αθλητής
  - Αγαπημένο άθλημα
- Εικονογραφημένη παρουσίαση ενός αθλήματος

Θεατρική αγωγή

- «Ζωντανεύω» μια φωτογραφία
- «παίζω» ό,τι φαντάζομαι ότι προηγήθηκε
- «παίζω» ό,τι φαντάζομαι ότι θα ακολουθήσει
- «δυναμικές» εικόνες
- «ανακριτική» καρέκλα

Περιβαλλοντική εκπαίδευση

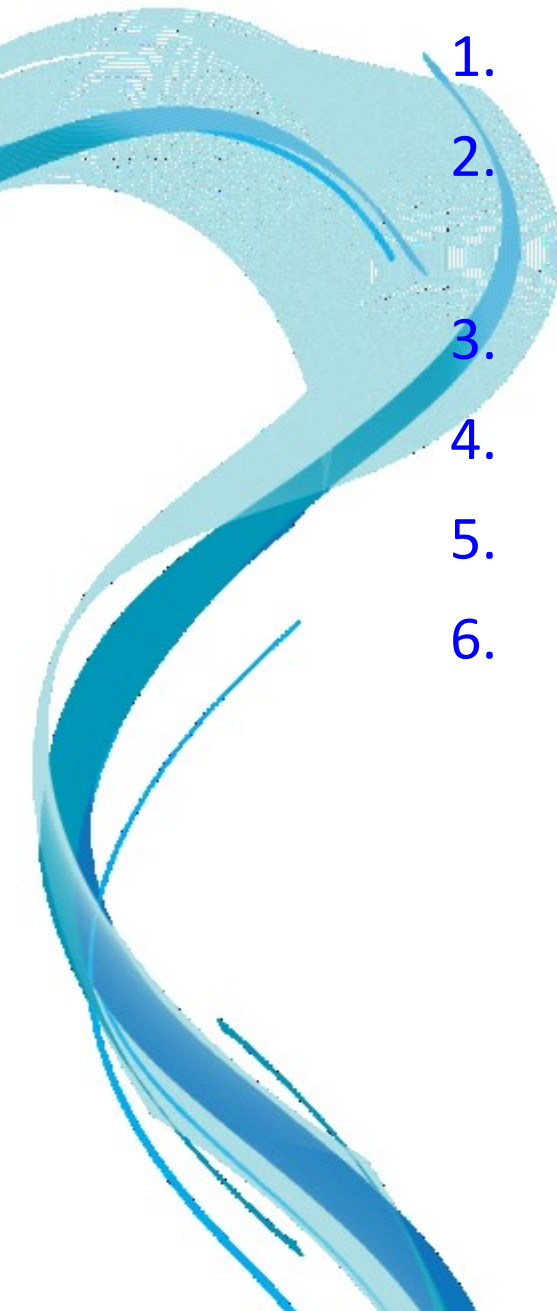
- Μια έρευνα δράσης με εργαλείο τη φωτογραφία
- Η τεχνική του photo-monitoring
- Εικαστική παρέμβαση σε φωτογραφίες
- Project Noah

<http://www.projectnoah.org/>

Δυσκολίες - Περιορισμοί

-
1. Ενθουσιασμός των παιδιών
  2. Οπτικός αναλφαβητισμός μαθητών-εκπαιδευτικών
  3. Επιπλέον προετοιμασία για τον εκπαιδευτικό
  4. Έλλειψη χρόνου
  5. Εξοπλισμός
  6. Ζητήματα συγκατάθεσης γονέων

Τι πρέπει να προσέξουν οι εκπαιδευτικοί

- Προσπάθεια άσκησης ηθικού ελέγχου στην εικόνα και το βίντεο
- Περιφρόνηση προς τις προτιμήσεις και απολαύσεις των παιδιών
- Η παραγωγή προϊόντων, απλή μηχανική μίμηση των συμβατικών ΜΜΕ
- Η «σχολιοποίηση» των δράσεων

Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

III.
**Γιατί ελκύονται
οι μαθητές
από τη
φωτογραφία;**

II.
**Η φωτογραφία
κατώτερη του
κειμένου;**

Γιατί είναι τόσο ελκυστική η εικόνα;

Η εικόνα είναι η πρώτη «γλώσσα» του παιδιού. Πριν το παιδί μιλήσει, διαβάσει, γράψει, βλέπει.

Ο εγκέφαλος αναγνωρίζει σχήματα, πρόσωπα, κινήσεις, αντιθέσεις, πολύ πριν καταλάβει λέξεις

☞ Άρα η εικόνα δεν είναι βοήθημα. ☞ Είναι βασικό κανάλι κατανόησης.

Η εικόνα μειώνει το γνωστικό φορτίο. Τα παιδιά κουράζονται εύκολα από αφηρημένο λόγο, δεν αντέχουν μεγάλες λεκτικές ακολουθίες. Η εικόνα δίνει πολλή πληροφορία με μία ματιά, δεν χρειάζεται μετάφραση, δεν απαιτεί μνήμη εργασίας.

Γιατί είναι τόσο ελκυστική η εικόνα;

Η εικόνα προκαλεί συναίσθημα (και άρα προσοχή). Το συναίσθημα είναι το καύσιμο της μάθησης στα παιδιά. Η εικόνα τραβά την προσοχή, δημιουργεί περιέργεια, ενεργοποιεί φαντασία.

☞ χωρίς προσοχή, δεν υπάρχει μάθηση (γιατί έτσι λειτουργεί ο εγκέφαλος).

Η εικόνα δείχνει χωρίς να εξηγεί. Τα παιδιά δεν θέλουν (και δεν μπορούν πάντα) να τους εξηγείς. Θέλουν να δουν, να παρατηρήσουν, να ανακαλύψουν. Η εικόνα δεν επιβάλλει νόημα, αφήνει χώρο για ερωτήσεις. Γι' αυτό και συχνά μια εικόνα γεννά περισσότερες σκέψεις από έναν ορισμό.

Γιατί είναι τόσο ελκυστική η εικόνα;

Η εικόνα «μοιάζει» με τον τρόπο που σκέφτονται

Η σκέψη των παιδιών είναι συγκεκριμένη, παραστατική, όχι αφηρημένη.

Η εικόνα ταιριάζει απόλυτα σε αυτό το στάδιο, λειτουργεί σαν γέφυρα προς τις έννοιες.

**Τα παιδιά δεν ελκύονται από κάθε εικόνα.
Ελκύονται από εικόνες που έχουν νόημα,
συνδέονται με εμπειρίες, επιτρέπουν ερωτήσεις**

Είναι η εικόνα κατώτερη του κειμένου;

Η εικόνα δεν είναι κατώτερη — είναι προγλωσσική. Το κείμενο απαιτεί γνώση γλώσσας, απαιτεί γραμματισμό, απαιτεί αφηρημένη σκέψη. Η εικόνα γίνεται αντιληπτή πριν από όλα αυτά, λειτουργεί και χωρίς λέξεις.

Η επιστήμη βασίζεται σε εικόνες — όχι μόνο σε κείμενα. Χωρίς εικόνες, πώς θα δίδασκες κύματα, δυνάμεις, κύτταρα, γεωλογικά στρώματα;

Διαγράμματα, χάρτες, γραφήματα, μοντέλα, είναι εικόνες και είναι αναγκαία για την κατανόηση.

☞ Άρα το κείμενο δεν αντικαθιστά την εικόνα. Τη συμπληρώνει

Είναι η εικόνα κατώτερη του κειμένου;

- Το κείμενο χωρίς εικόνα δεν είναι «ανώτερο» — είναι πιο απαιτητικό (...κάθε τι που θέλει περισσότερη προσπάθεια είναι ...ανώτερο;)
- Η εικόνα δεν είναι απλοϊκή — είναι συμπυκνωμένη (Το κείμενο τα λέει σειριακά, η εικόνα τα δείχνει ταυτόχρονα. Αυτό δεν είναι απλοποίηση, είναι διαφορετική λογική οργάνωσης).
- Η εικόνα δεν καταργεί τη σκέψη — την ενεργοποιεί (ενώ το κακό κείμενο “σερβίρει” έτοιμο νόημα, η καλή εικόνα σε αναγκάζει να σκεφτείς)

Κείμενο VS Εικόνα

«Το κείμενο χωρίς εικόνα είναι φτωχότερο.»

***Η εικόνα χωρίς κείμενο είναι ασαφής.
Μαζί παράγουν νόημα.»***

Παράδειγμα λάθους

- Η θεωρία του γνωστικού φορτίου...

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ

1 Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	8 Δυτική Ελλάδα
2 Κεντρική Μακεδονία	9 Πελοπόννησος
3 Δυτική Μακεδονία	10 Βόρειο Αιγαίο
4 Ήπειρος	11 Νότιο Αιγαίο
5 Θεσσαλία	12 Νησιά του Ιονίου
6 Στερεά Ελλάδα	13 Κρήτη
7 Αττική	

Εικόνα 34.1 - Χάρτης Ελλάδας

Άλλα λάθη που κάνουμε...

- Δείχνουμε βίντεο μεγάλης διάρκειας (5-8 ετών)
- Αξιοποιούμε ένα βίντεο ως ευχάριστο διάλειμμα...
- Καταστρέφουμε τη «μαγεία» της θέασης (με υπερβολική ανάλυση)
- Εστιάζουμε στα κίνητρα του δημιουργού της εικόνας ή του βίντεο
- Σχολιοποιούμε τη δράση (σωστό λάθος)
- «βαθμολογούμε» τις ερμηνείες...
- Προετοιμάζουμε περισσότερο από όσο πρέπει τους μικρούς θεατές (αυτενέργεια)
- Οπτικοακουστικό υλικό χαμηλής ποιότητας
- Οπτικοακουστικό υλικό αποκομμένο από τη σύγχρονη ζωή

7 Θανάσιμα «αμαρτήματα»

1. Η εικόνα χωρίς στόχο

Αν δεν ξέρουμε γιατί δείχνουμε μια εικόνα ή ένα βίντεο, τότε το δείχνουμε απλώς για να το δείξουμε. Και αυτό δεν είναι διδασκαλία, είναι οπτικός «θόρυβος».

2. Το βίντεο ως διάλειμμα

Όταν η εικόνα χρησιμοποιείται για «να χαλαρώσουμε λίγο», το μήνυμά είναι ξεκάθαρο: η εικόνα δεν ανήκει στη μάθηση. Μετά απορούμε γιατί δεν την παίρνουν στα σοβαρά.

3. Η σιωπή πριν και μετά

Προβολή χωρίς προετοιμασία και χωρίς συζήτηση είναι χαμένη ευκαιρία. Η μάθηση δεν συμβαίνει στην οθόνη, συμβαίνει γύρω από αυτήν.

4. Μία και μοναδική ερμηνεία

Όταν η εικόνα έχει μόνο «σωστή απάντηση», σκοτώνεται η σκέψη. Η εικόνα είναι πεδίο νοήματος, όχι ερώτηση πολλαπλής επιλογής.

7 Θανάσιμα «αμαρτήματα»

5. Το συναίσθημα χωρίς σκέψη

Η συγκίνηση χωρίς ανάλυση είναι εύκολο «κόλπο» και παιδαγωγικά αναποτελεσματικό. Αν δεν μετατραπεί σε σκέψη, εξατμίζεται.

6. Η εικόνα ως αντικαταστάτης της διδασκαλίας

Το βίντεο δεν διδάσκει μόνο του. Δεν είναι μαγικό ραβδί. Αν απλώς “παίζει” αντί για εμάς, κάτι δεν κάνουμε σωστά.

7. Η υποτίμηση του θεατή

Όταν θεωρούμε ότι οι μαθητές «δεν θα καταλάβουν», εκείνοι το αντιλαμβάνονται. Ιδίως οι έφηβοι καταλαβαίνουν πολύ περισσότερα απ’ όσα νομίζουμε — και πολύ γρήγορα καταλαβαίνουν πότε δεν τους σεβόμαστε.

Η θέαση μιας εικόνας ή ενός
βίντεο είναι ένα υποκειμενικό
βίωμα

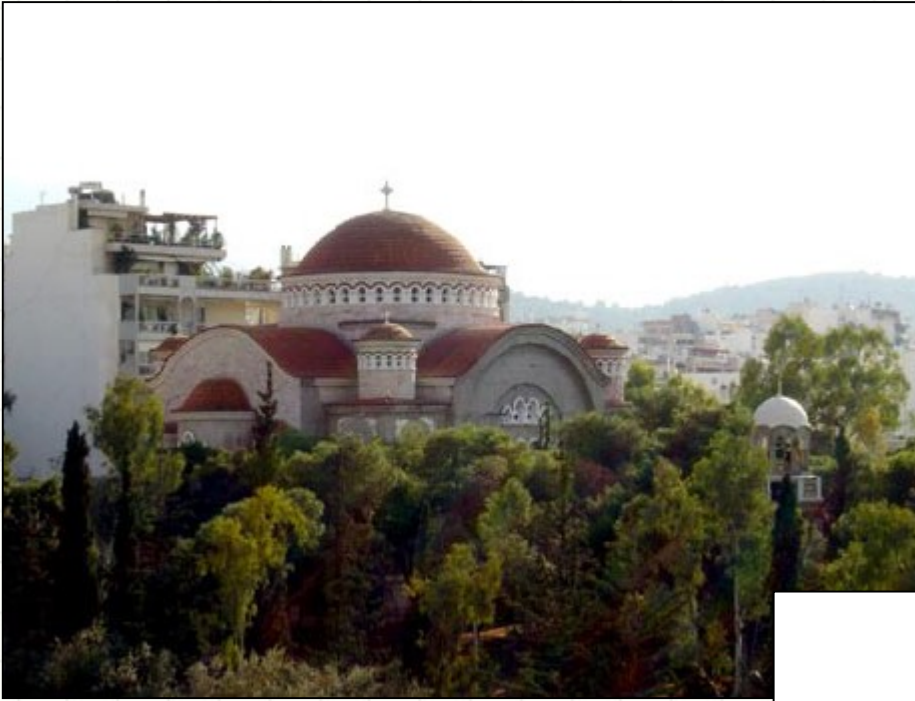

Η εικόνα υπάρχει παντού

- Τηλεόραση
- Κινηματογράφος
- Θέατρο
- Φωτογραφία
- Ζωγραφική
- Καλές τέχνες
- Εκκλησία
- Κινητά
- Διαδίκτυο
- Διαπροσωπικές σχέσεις κλπ

Αληθοφάνεια

Πούλιος Ιωάννης, εκπαιδευτικός

Άλλες δραστηριότητες

- Δημιουργία μιας ταινίας μικρού μήκους
- Δημιουργία ενός σποτ λίγων δευτερολέπτων
- Ψηφιακή αφίσα
- Δυναμικές εικόνες
- Ανακριτική καρτέκλα
- Storyboard
- Ελληνικός κινηματογράφος
- Φτιάχνουμε πορτρέτα
- Εντοπίζουμε το σχόλιο και την προσωπική άποψη στα διαδικτυακά κείμενα
- Αποκωδικοποιούμε ένα έτοιμο οπτικοακουστικό προϊόν

Καρτέλες γυρισμάτων, storyboard

Σκηνή 7: συνάντηση στην αυλή του σχολείου

Χώρος: αυλή του σχολείου

Χρόνος: πρωινή ώρα

Ηθοποιοί

1. Νίκος (φοράει αθλητική φόρμα)
2. Μαρία (κρατάει την ίδια τσάντα που κρατούσε στη σκηνή 5)
- .....

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ-ΣΥΝΘΗΚΕΣ

1. Χρειαζόμαστε φωτεινή μέρα
2. Να είναι στιγμή που η αυλή είναι άδεια από μαθητές.
3. Δε θέλουμε να περνάει εκείνη την ώρα αυτοκίνητο έξω από το σχολείου
4. Θα χρειαστούμε τρίποδα για την κάμερα

Πλάνα:

- 1° Πλάνο: Στην αρχή μακρινό (η κάμερα ξεκινάει από όλο το σχολείου και πλησιάζει (δε ζουμάρει) στα δύο παιδιά.
- 2° Πλάνο: Ο διάλογος γίνεται σε κοντινό πλάνο.
- 3° Πλάνο: Τα τελευταία λόγια του Νίκου μαγνητοσκοποούνται σε πολύ κοντινό πλάνο.

Να μην ξεχάσω:

Να συνεννοηθώ με τον γυμναστή ώστε να μην γίνεται εκείνη την ώρα γυμναστική.

Ήχοι:

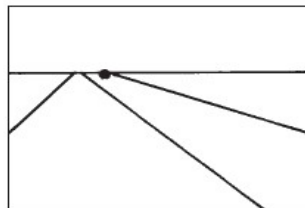
Χρειαζόμαστε ησυχία την ώρα του διαλόγου.

ΜΣ: Ο Θόρυχλι δίπλα στην πινακίδα. Περιμένει.

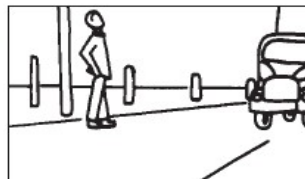
ΠΓ, ΥΠ: Ένα φορτηγό πλησιάζει. Ο ήχος του δυναμώνει όλο και περισσότερο.

ΜΣ: Ο Θόρυχλι παρατηρεί το φορτηγό.

Γ: Το φορτηγό τον προσπερνά με ταχύτητα.

Η αξιοποίηση του ελληνικού κινηματογράφου

- Επεξεργασία των τίτλων αρχής (συντελεστές, επαγγέλματα, χώρος και χρόνος γυρισμάτων, εφέ, γραφικά, οικονομικά στοιχεία, χορηγοί, γλωσσική επεξεργασία του τίτλου, φτιάχνουμε τον δικό μας τίτλο)

Η διαφήμιση στον ελληνικό κινηματογράφο

Οι αφίσες...

Σκηνές και πλάνα...

μακρινό

πλονζέ

μεσαίο

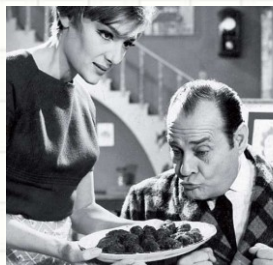
Κοντρ
πλονζέ

ΚΟΝΤΙΝΟ

Στοχευμένα πρότζεκτ

ποιο ήταν το διατροφικό πρότυπο τη δεκαετία του '50 και του '60; Λαδερά φαγητά, πολλά όσπρια, σιροπιαστά γλυκά και γλυκά του κουταλιού, φρούτα, λαχανικά, σπιτικές πίτες, ελάχιστο κρέας και φυσικά ψωμί συνθέτουν το ελληνικό τραπέζι αυτής της εποχής.

Ο στρίγγλος που έγινε αρνάκι

Χτυποκάρδια στο θρανίο

Μια τρελή οικογένεια

Πολυτεχνίτης και ερημοσπίτης

Η παράδοση που ήθελε τον μεγάλο αδελφό να μην παντρεύεται πριν παντρευτεί την αδερφή του («Μερικοί το προτιμούν κρύο», «Ο Παπατρέχας», «Το ανθρωπάκι», «Δεσποινίς ετών...39», «Οι γαμπροί της ευτυχισμένης» κλπ).

«Δεσποινίς ετών... 39»

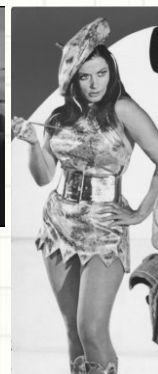
Μερικοί το προτιμούν κρύο..

Το έθιμο της **προίκας** (κλασική η σκηνή στην ταινία «Η νεράιδα και το παλικάρι» όπου ο πατέρας του Μανούσου (Παπαμιχαήλ) διαπραγματεύεται το ύψος της προίκας με τον πατέρα της Λενιώς (Σαμιωτάκη).

Πρότυπα ομορφιάς (στις ταινίες του Λογοθετίδη –«Ένα βότσαλο στη λίμνη», «Ένας ήρωας με παντούφλες» κλπ- ποιο είναι το πρότυπο της «ωραίας» γυναίκας; Ταιριάζει με το σημερινό πρότυπο της αδύνατης ξανθιάς, κοκαλιάρας που διαμορφώνεται τις τελευταίες δεκαετίες από τα ΜΜΕ;

(τρεις «ωραίες» της δεκαετίας του '50: Ζωζώ Σαπουντζάκη, Σπεράντζα Βρανά και Έλσα Λιβυκού)

Το έθιμο του **προξενιού** («Ησαΐα χόρευε», «Της κακομοίρας» όπου η προξενήτρα Μαρίκα Νέζερ έχει αναλάβει το προξενιό ανάμεσα στον κυρ Παντελή (Δούκα) και τη Λίτσα (Τριάντη) κλπ).

Ήθη και έθιμα
Τότε... και
τώρα...

Άλλες δράσεις

- Περίληψη
- Γινόμαστε κριτικοί
- Δίνουμε το δικό μας τέλος
- Η γλώσσα των ταινιών
- Φτιάχνουμε ένα σποτ (τρέιλερ) για την ταινία
- Οικονομία και επιχειρηματικότητα (ποιοι οικονομικοί τομείς κυριαρχούν, επαγγέλματα, φτώχεια, ανεργία, προβλήματα εργαζομένων, βιομηχανικοί κλάδοι, απάτες, πληθωρισμός, τιμές, μισθοί)
- Μαθηματικά (μονάδες βάρους, νομίσματα, κόστη)

«Η κυρά μας η μαμή»

